

kirjaamo@tem.fi**Lausuntopyyntönne luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle sähköturvallisuuslaiksi,
TEM/1808/03.01.01/****Lausunnon antajasta**

Sähkö- ja Teleurakoitsijaliitto STUL ry:n 2.asteen oppilaitosryhmä on sähköalan 2.asteen koulutusta antavien oppilaitosten opettajien ja liiton välinen yhteistyöelin, joka on toiminut omana ryhmänä vuodesta 2003 lähtien. Oppilaitosryhmän keskeisenä tehtävänä on alan koulutuksen kehittäminen, yhteistyön lisääminen oppilaitosten ja työelämän välillä sekä alalla tarvittavan jatkuvasti uudistuvan tiedon levittäminen laajalti koko Suomeen kaikkien alan oppilaitosten käyttöön. Myös koulutusten vaikuttavuus ja sen laadun seuranta sekä alan toimintoihin vaikuttaminen ja opetuksen sisältöjen yhtenäistäminen erityisesti sähkö- ja sähkötyöturvallisuuden suhteen ovat oppilaitostyöryhmässä käsiteltäviä keskeisiä asioita. Yhteistyön seurauksena on parhaillaan valmistuvassa koulutusmateriaali kaikkien alalla toimivien opettajien käyttöön. Koulutusmateriaalissa keskitytään yhtenäisten toimintakäytäntöjen ja oppisisältöjen luomiseen erityisesti työ- ja sähkötyöturvallisuuteen liittyvissä kysymyksissä, sekä ohjataan kehittämään ja parantamaan kyseisiä toimintoja mm. riskikartoituksen avulla.

Lausunto

Sähköala on muuttunut merkittävästi, kun se siirtyi 1990-luvulla suurelta osin käyttämään sähkö- ja sähkötyöturvallisuutta määritteleviä ja ohjaavia, sekä säädöksiin käyttöön vahvistettuja yhteiseurooppalaisia standardeja. Standardien muuttuessa ja vaatimusten niissä lisääntyessä tilanne on asettanut lisävaatimuksia sähkötöiden ja käytön johtajille lähtötilanteeseen verrattuna. Sähköasennusten ja -järjestelmien sähköturvallisuudelle tulee asettamaan yhä kasvavia haasteita rakennusten ja sähköverkkojen älykkyyden lisääntyminen, etäohjaukset, automaatio ja eri järjestelmien integraatio. Samaan suuntaan vaikuttavat myös erilaiset kiinteistöjen yhteyteenkin asennettavat uusiutuvien energioiden ratkaisut.

Ammatillisten perustutkintojen opetussuunnitelmat uudistettiin vuonna 1999. Uudistamista valmistellessa oltiin täysin tietoisia kasvavista haasteista, jotka oikeus sähköpätevyys 2:n hankkimiseen aiheutti 3.vuotisen perustutkinnon suorittaville. Ongelmia lisäsi vielä se, kun samanaikaisesti jatko-opintokelpoisuusvaatimuksista johtuen silloisten kaikille yhteisten aineiden osuutta lisättiin ammatillisten tutkinnon osien kustannuksella. Opetussuunnitelman ammatillisten sisältöjen laatimisessa lähdettiin lopulta kuitenkin siitä, että joka tapauksessa sähköpätevyys 2:n edellyttämät sisällöt tulee olla kirjoitettuna opetussuunnitelman perusteiden pakollisissa osissa ja näin toimittiin.

2.asteen ammatillinen koulutus on tuon jälkeen melkoisesti muuttunut. Siihen on tullut mukaan vähintään 20 ov:n työssäoppiminen ammattiosaamisen näyttöineen. Näitä ei opetussuunnitelman perusteita kirjoitettaessa, käytännössä vuonna 1998, osattu vielä mitenkään huomioida. Lisäksi viimeisen reilun 5 vuoden aikana työssäoppimisen määrää on voimakkaasti kasvatettu, sen ollessa jo joissain oppilaitoksissa tällä hetkellä 30 ov eli 1/3 kaikista ammatillisista opetussisällöistä. On olemassa kaavailuja että aivan

lähitulevaisuudessa voidaan mennä jopa 40 ov:n määrään työssäoppimisessa (nykyisin puhutaan 60 osaamispisteestä).

Jo 20 ov:n työssäoppimista toteutettaessa on havahduttu käytännön realismiin. Työssäoppimisen yhteydessä ei kyetä opiskelemaan sellaisia teoreettisia osaamiskokonaisuuksia, jotka olisivat ehdoton välttämättömyys sähköpätevyys 2:n vaatimien osaamisvaatimusten hallitsemiseksi. Työssäoppimisella onkin parhaassa tapauksessa aikaansaatu opiskelijan käden taitojen kehittyminen työelämän vaatimusten mukaisesti ammatissa selviytymisen ja siinä vaadittavien taitojen edellyttämään tasoon. On myös käynyt selväksi, ettei opiskelija ole voinut saada käytännössä koko opiskelunsa aikanaan oppia toisten työsuoritusten ohjaamisesta tai valvonnasta, saati oppia työnjohdollisista tehtävistä selviytymiseen, koska itse vielä valmistuttuaankaan ei ole itsenäiseen työhön kykenevä sähköalan ammattihenkilö.

Alan opetussuunnitelmien perusteet tulevat uudistettavaksi viimeistään vuoteen 2018 mennessä. Tällöin joudutaan huomioimaan vallitseva todellisuus, jonka seurauksena vuonna 1999 sisällytetyt vaatimukset sähköpätevyys 2:n mahdollistamiseksi on mitä suurimmalla todennäköisyydellä karsittava pois. Aikaa kun ei yksinkertaisesti ole niiden sisältöjen läpikäymiseen. Opetus kun ei tälläkään hetkellä mahdollista enää asianmukaista koulutusta näiden sisältöjen osalta. Tätä vaatimusta tukevat myös ne vaatimukset, jotka edellyttävät aiempaa nopeampaa koulutuksen läpäisyä tai ns. 2 + 1 mallin mahdollistaminen. Olisikin lähes itsepetos luulla, että nykyisellä saati tulevalla 2.asteen ammatillisen perustutkinnon koulutustasolla olisi todellinen mahdollisuus selviytyä sähköpätevyys 2 edellyttämän sähkötöiden johtajan tehtävistä lain vaatimusten mukaisesti. Opettajat ymmärtävän sen laajan vastuun, joka sähkötöiden johtajalla on Sähköpätevyys 2 vaatimukset edellyttävissä töissä. Olisi varsin vastenmielistä viestittää opiskelijoille totuuden vastaisesti, että he voisivat selviytyä ko. tehtävistä asianmukaisesti. Todennäköisten riskien toteutuessa se voisi vaikuttaa negatiivisesti valmistuneiden tulevaisuuteen merkittävästi ja siitä opettajat eivät halua kantaa vastuuta. Virheellisen tiedon jakaminen ei ole moraalisesti oikein.

Lainsäädännön on mielestämme vastattava ajan haasteisiin. Ei ole mitään perusteita lähteä heikentämään nykyistä korkeaa sähköturvallisuuden tasoa Suomessa. Tässä tapauksessa tämä edellyttää lain tiukentamista, mutta näemme sen täysin perusteltuna. Tästä syystä esitämme, että lausunnolla olevaa sähköturvallisuuslakia muutetaan Sähköpätevyys 2 koulutusvaatimusten osalta niin, että pelkän perustutkinnon alalla suorittanut ei täyttäisi Sähköpätevyys 2 koulutusvaatimusta. Alimmaksi mahdolliseksi koulutusvaatimukseksi, joka edellytettäisiin Sähköpätevyys 2 saamiseen, olisi suoriutuminen vähintään sähköasentajan tai sähköverkkoasentajan ammattitutkinnosta, johon sisältyisi riittävä määrä Sähköpätevyys 2 ja sähkötöiden johtajan tehtävien lain mukaiseen hoitamiseen valmentavaa koulutusta.

Lisäksi esitämme turvallisuustutkintojen kehittämistä osaamista nykyistä paremmin mittaavaksi.

13.11.2015

Sähkö- ja teleurakoitsijaliitto STUL ry, 2.asteen oppilaitosryhmä

Vesa Helminen
Puheenjohtaja

Arto Saastamoinen
Sihteeri